

Baas Klaas

EEN VERTELLING

door A. J. HOOGENBIRK.

NIJKERK, G. F. CALLENBACH.

BAAS KLAAS.

EEN VERTELLING

DOOR

A. J. HOOGENBIRK.

~~~~~  
TWEEDE DRUK  
~~~~~

NIJKERK
G. F. CALLENBACH.

=

I.

WIE WAS DE RIJKSTE?

't **I**s heel wel mogelijk, dat deze of gene onder de lezers en lezeressen uit den mond van grootvader of grootmoeder dezelfde geschiedenis zou kunnen hooren, die ik thans wensch te vertellen. Was ik er zeker van, dan zou ik 't hun gaarne overlaten, daar die het hebben bijgewoond en ik niet. Nu echter hoop ik, dat de vrienden 't ook wel zullen willen aannemen, al is het dan niet „uit de eerste hand,” en ook maar heel eenvoudig.

In den tijd toen zij die nu oud zijn nog jong waren, stond in een der vele dwarsstraten van de Jordaan te Amsterdam, en wel dicht bij de Zaagpoort, een klein, onaanzienlijk huisje. De Jordaan, moet gij weten, is een wijk van Amsterdam, een groote driehoek, waar de straten en grachten door zijn getrokken als de ruiten op een dambord. Vooral vroeger was 't een zeer onaanzienlijke buurt, wat het best te merken viel aan de nauwe straten, stegen en gangen. Vol, overvol met menschen was de Jordaan altijd en is zij nog. Daar alleen wonen er meer, kleine en groote, dan in menig

flinke stad van ons vaderland, en wat vreemdelingen niet weinig verbaast is, dat men er thans zowel de bitterste armoede, de meest behoeftigen en haveloozen vindt, als, een straat of gracht verder, de woningen van welgestelde lieden.

Tot de laatste behoorde ook de man, van wien ik nu ga vertellen, al wees zijn huisje, waar ik zoo even van sprak, het ook niet aan. Daar woonde, gelijk aan de deur te lezen was, *K. Visscher*, die echter in de buurt altijd „baas Klaas” werd geheeten. Want ten eerste had men hem vroeger steeds zoo genoemd en ten tweede rijmde het, wat altijd makkelijk is. Dat „baas” was voor den naam gezet omdat mijnheer Visscher vroeger hoefsmid was geweest — zoolang tot hij genoeg geld had verdiend om van zijn renten te kunnen teren. Zoover kwam hij kort na zijn vijfzigste jaar. Toen had hij de smederij verkocht en was stil gaan leven. Voor het geld dat de smederij hem had opgebracht, had hij een huisje gekocht en nog heel wat overgehouden. Reeds een jaar of drie had hij daar nu gewoond, geheel alleen, want gij moet weten dat baas Klaas kind noch kraai in de wereld had. Hij had het altijd veel te druk gehad om te kunnen trouwen, en misschien vreesde hij ook wel dat het erg veel kosten zou, vooral als hij eens voor verscheiden kinderen had te zorgen.

Nu, dit is zeker, dat hij 't in den kwaden „Franschen tijd,” dien hij had doorleefd, moeilijk zoover als thans zou hebben gebracht, indien hij voor een groot huishouden had moeten zorgen. Overigens echter was zijn schraapzucht er de aanleiding toe geweest, en had hij zich zijn halve leven armelijk beholpen en rusteloos gewerkt, terwijl er niemand was die hem liefhad, en ook niemand waarom hij zich bekommerde. Dit nu is

zoo ellendig, dat, naar 't mij dunkt, onze smid toch zeer dwaas had gedaan.

Voor de gezelligheid echter hield baas Klaas een hond, een kat en velerlei gevogelte. Met de menschen bemoeide hij zich veel minder dan met die beesten. Dat kwam vooral wijl mijnheer Visscher een gierig of liever hebzuchtig man was, die maar van één mensch hield, namelijk van zich zelf. Eerst had hij zich rijk gewerkt en nu dat gelukt was nam hij 't er van, at en dronk wat hem lustte, ging wat visschen, zat op zijn gemak thuis de krant te lezen, of zorgde voor zijn beesten, al naar 't hem beviel.

Doch terwijl de baas zich zelf zoo wel bedacht en rijk voorzag, vergat hij, zei ik, alle anderen. „Ieder voor zich en God voor ons allen,” dat was zijn liefste spreuk, die hij gedurig in den mond had, als hij iemand had kunnen helpen, als men hem om steun voor 't een of ander vroeg, of als een arm mensch tot hem kwam en de hand ophield. „Gij moet maar zien dat ge er komt: dat heb ik zelf ook gedaan,” sprak mijnheer Visscher dan, en sloot daarmee zijn deur voor ieder die 't noodig had, om rustig alleen zijn geld te tellen en te overdenken hoe prettig het is te rentenieren.

Daar is echter een oud Boek 't welk zegt: „Wat baat het een mensch zoo hij de geheele wereld gewint en hij lijdt schade aan zijn ziel?” en wederom: „Vergadert u geen schatten op de aarde.” En nu was er zeer zeker groot gevaar dat „baas Klaas,” al had hij wel de geheele wereld nog niet gewonnen, toch ook met het mindere schade aan zijn ziel lijden zou. Ongelukkig had hij daar nooit aan gedacht, of liever er nooit aan willen denken. Vooral niet sedert hij 't zoo makkelijk had en tot zichzelf kon zeggen: „gij hebt

goederen opgelegd voor vele jaren, eet en drink en wees vroolijk." Daarom hing hij ook met heel zijn hart aan zijn huisje, zijn dieren en zijn genoegens, en kon er voor niemand wat overschieten. Dat God het hem alles gegeven had, geloofde de baas wel; ook vond hij 't heel naar, dat er zooveel armoe en nood was, eveneens als dat er soms lijkkoetsen en aansprekers door de straten gingen. Maar daar was nu eenmaal niet aan te veranderen, en iemand die altijd braaf en oppassend was geweest, zooals hij, had, dacht de baas, in deze wereld al genoeg goeds gedaan, en behoefde ook voor de toekomst niet te vreezen.

Zoo leefde onze vriend voort in groot gevaar, als de man waarvan de Heere Jezus spreekt, die zijn huis op een zandgrond heeft gebouwd. Misschien had de smid vroeger, toen hij nog wel eens in de kerk kwam, dit woord gehoord, maar zeker dacht hij er thans nooit meer aan, en vooral niet dat het hem zelf ook betrof. Zoo gaat het echter ons allen, vrienden, zoo niet de Heilige Geest ons hart verlicht en neigt, zoodat we de waarheid recht vatten en haar aannemen ook.

Elken morgen na den ontbijt kon men, als het weer ten minste niet al te bar was, baas Klaas over de onderdeur zien liggen. Met zijn pijpje in den mond en zijn hond en de kat ter weerszijden naast zich, keek hij 't dan aan hoe de kinderen naar school gingen, de groentenkooplui met hun welbeladen karren aan 't rondventen gingen, en de werklieden, die reeds een „schoft" achter den rug hadden, mede weer den arbeid opvatt'en. Overal was drukte en beweging en de baas voelde zich recht gelukkig, dat hij er zoo zijn gemak van nemen kon. Zoo bleef hij kijken en niets doen, tot het tien uur sloeg. Dan vertoonde zich op de stoep een vrouw,

wier groet beantwoord werd met: „goê morgen, juffrouw Mansen, kom binnen!” Een oogenblik later was de deur dicht en bleef het stil, tot tegen 12 uur de juffrouw weer heenging.

Wie was juffrouw Mansen? Dat zal ik u zeggen. Om den hoek van de straat, waarin het huisje van den baas stond, woonde twee trappen hoog een heer, die de man was van de juffrouw, evenals zij beiden de ouders waren van vijf kinderen, die samen een goede dertig jaar oud waren. Wat mijnheer Mansen voor den kost deed kon ieder lezen op een papier, dat voor het raam boven de deur geplakt was. Er stond op: *W. Mansen; geeft onderwijs in lezen, schrijven, enz. Tweemaal schellen.*

Overdag was mijnheer Mansen op school om de kinderen te leeren, 70 of 80 tegelijk. Dat was nu juist niet makkelijk en bovendien bracht de post van ondermeester in dien tijd zoo weinig op, dat zeven menschen er onmogelijk van leven konden. Daarom gaf de meester ook nog onderwijs na de schooluren, aan ieder die het verlangde en natuurlijk er voor betaalde. Dat bracht evenwel niet veel op, want in de buurt waar de meester woonde, hadden de menschen, dachten zij, zooveel wijsheid niet noodig. Als zij maar de krant zoo'n beetje konden lezen en hun naam schrijven, vonden zij 't al heel mooi; wat zouden zij daarbij nog gaan leeren! Wat met „enz.” bedoeld werd, begrepen er zeker al heel weinig. En zoo kwam het dat de onderwijzer, al stond het ook met groote letters te lezen, dat ieder komen kon, toch al heel weinig bezoek kreeg, en blij was dat hij nu en dan nog iets verdiende met wat af te schrijven of iets van dien aard te doen. Gelukkig hebben de schoolmeesters het tegenwoordig anders en beter.

Wanneer de man niet genoeg verdient dan moet, dat

weet gij, de vrouw meehelpen. Zoo had dan juffrouw Mansen ook dadelijk ja gezegd, toen baas Klaas haar vroeg, of zij niet elken morgen zou willen komen om zijn huis wat in orde en schoon te houden en al die huiselijke dingen te doen, waar hij geen verstand van of geen lust in had. Daarvoor betaalde mijnheer Visscher vijf en twintig stuivers in de week en elken dag een boterham. Dit was niet veel, maar, „ieder moet weten waar hij voor werken wil,” zei baas Klaas. „Ik geef niet meer.”

Dat de schoolmeester een moeilijk leven had en dikwijls niet wist, hoe hij van den eenen dag tot den anderen zou komen, is licht te begrijpen. Dat viel hem dubbel hard, wijl hij er niet bij was groot geworden. Zijn ouders, die lieden waren, wien 't niet aan geld ontbrak, hadden geleefd in dien ongelukkigen tijd, toen het volk in ons lieve vaderland verdeeld was tusschen twee partijen, de Patriotten en Oranjemannen. Toen de laatsten voor een korte poos de sterkste werden en de Patriotten bij menigte ons land ontvluchtten, hadden ook de ouders van den meester, die destijds nog heel klein was, zich naar België begeven. Daar was Willem, zoo heette hij, opgegroeid en had er meer Fransch dan Nederlandsch geleerd. Later keerde hij met zijn ouders terug, doch toen begon de ongelukkige Fransche tijd, waarin alles, zooals ik reeds vroeger zei, slecht ging. De ouders die toch reeds veel hadden moeten uitgeven, werden nu doodarm, en lieten bij hun sterven aan hun eenigen zoon weinig of niets na. Willem, die niet sterk genoeg was voor een handwerk, was vooreerst maar schoolmeester geworden, doch dat vlotte niet best. Want ook de schoolmeesters werden slecht betaald en bovendien kreeg hij een ziekte, die wel weer overging, maar waarna hij

niet meer studeeren mocht. Zoo moest hij dan blijven wat hij was, zonder vooruitzicht dat het misschien ooit zou beteren.

Misschien was de goede man bij dat alles moedeloos of wanhopig geworden, indien hij niet een grooten troost had gehad en wel dien, waarvan de Catechismus zegt, dat het de eenige is in leven en sterven. Dien troost heeft alleen hij, die weet dat hij met lijf en ziel eigendom is van den Heere Jezus, die voor hem zorgt. Dat nu wist de meester ook, al had hij 't niet op één dag geleerd. Hij wist vergenoegd te zijn met het tegenwoordige, vast geloovende, dat al wat hem overkwam, door den Heere werd bestuurd en geregeld. Zoo kon hij bij al zijn zorgen toch blijmoedig zijn en een psalm zingen. Dat kon „baas Klaas” met al zijn geld hem niet nadoen.

Wie van die twee er nu 't best aan toe was, moeten de lezers maar eens beslissen.

II.

EEN GEWICHTIGE VONDST.

Op zekeren Zaterdagmorgen had juffrouw Mansen weer alles in 't huis van baas Klaas in orde gebracht. De meubelen blonken als spiegels; de kleine kamers, waar men overal merken kon, dat hier geen arm man woonde, zagen er netjes uit. Ook had de goede vrouw haar geld en haar boterham ontvangen, zoodat mijnheer Visscher maar niet begreep waarom ze nog niet heenging.

„Ik heb niets meer te doen voor u,” sprak hij eindelijk.

„Och, mijnheer,” zei de juffrouw verlegen, „ik zou u zoo graag iets willen vragen: kunt gij mij niet zes gulden leenen? Wij moeten vandaag een maand huur betalen. De huisheer heeft ons al een poos uitgesteld omdat wij pas den dokter hebben betaald, — gij weet mijn oudste jongen is zoo ziek geweest, — maar nu wil hij niet langer wachten, en moet zes gulden hebben, anders worden we Maandag op straat gezet.”

„Maar uw man verdient toch geld en gij ook,” antwoordde de ander lang niet vriendelijk.”

„Ja, mijnheer, maar mijn man verdient waarlijk veel te weinig voor een groot huishouden, vooral als er nog

allerlei ongelukken bijkomen. En hij ontvangt zijn geld eerst als de maand uit is; dan krijgt gij de zes gulden ook bepaald weerom."

„Net alsof ik ze al beloofd had" hernam de baas. „Hoor, lieve vrouw, ge weet, ik betaal u altijd op tijd, maar van leenen staat niets in. Ik zou mij op mijn ouden dag zodoende nog arm geven. 't Spijt me voor u, maar ik kleed mij niet uit vóór ik naar bed ga."

Of de arme vrouw recht begreep wat dat beteekende weet ik niet. Haar hoofd was misschien veel te vol met andere dingen, doch heel goed vatte zij, dat de zes guldens niet komen zouden. Zij zuchtte diep, borg den boterham onder haar boezelaar en ging heen met de woorden: „Dan mag de Heere God uitkomst geven; ik weet geen raad meer."

Juist sprak de baas, dat zeg ik ook: „Ieder voor zich en God voor ons allen."

En met dat booze spreekwoord in den mond, sloot hij de deur, en liet de vrouw ongetroost heengaan. Want hij had voor niemand of niets een hart dan voor zichzelf en zijn geld.

't Werd één uur. De baas had smakelijk koffie gedronken, en riep nu den hond Fik, zijn eenigen metgezel op de wandeling, die hij elken dag maakte. Hij haastte zich de straat uit te komen, want die was vol kinderen, welke op Zaterdagmiddag vrijaf hadden en vooral in die buurt hun genoeg op straat zochten, te meer wijl de zon helder scheen. Mijnheer Visscher hield niet van kinderen, die hem trouwens ook nog al eens last aandeden met belletje trekken, zijn deur of vensters bemorsen en zulke streken meer. Dat bekwam hun echter slecht, want de hond Fik kon het evenmin velen als zijn baas,

en had al menigen boosdoener in de kleeren en ook wel dieper gebeten.

De baas wandelde de straat uit en de Prinsengracht op, die toen op Zaterdag al even woelig en vol was als tegenwoordig, ten minste in dat gedeelte der stad. Nu eens bleef hij, genoegelijk zijn pijpje rookende, naar een turfschip staan kijken; wat verder op zaten vrouwen die in groote manden allerlei groenten en vruchten te koop hadden. Ook waren er orgelmannen, die hun liederen lieten hooren aan elk, of hij er voor betaalde of niet; een vrouw die duikelaars verkocht en nog veel meer. De baas behoefde zich dus niet te vervelen, te meer daar bijna in elk huis dat hij voorbijging een winkel werd gehouden. Zoo was er dan overal wat te kijken, bij den oudroest in de „voddenfabriek,” bij den spekslager die had geslacht, den komenijsman die kluijjes had ontvangen en zoo voort.

Bij den laatsten winkel hield de baas een oogenblik stil, tot groote vreugd van Fik, die smakelijke dingen rook. 't Was echter niet om een kluij te koopen, dat zijn meester weldra naar binnen stapte. Neen, er lag kaas te koop en wel voor een heel kleinen prijs; dus wou mijnheer Visscher een half pondje meenemen.

De winkelier woog het af, terwijl de smid hem vroeg of hij het in een stevig papier zou wikkelen, daar hij 't nog een heel eind moest meenemen. De komenijsman ging naar een stapel scheurpapier, die bij de hand lag, greep een boek en wilde er juist een blad uitscheuren, toen den smid een gedachte door 't hoofd vloog:

„Wacht even!” riep hij, „mag ik het boek eens zien, dat ge daar wilt verscheuren?”

„Met genoegen,” sprak de winkelier, terwijl hij het overreikte. 't Was een groot boek in zwarten band met

letters op den titel, die eens verguld waren geweest, maar er nu bleek en vervallen uitzagen. De smid bekeek het, maar kon er niet wijs uit worden. Hij deed het open, maar dat gaf evenmin veel. Want het was in een vreemde taal geschreven, in het Fransch. Dat kon onze man zien, omdat hij in den Franschen tijd, toen alles, zooals nieuwsbladen en kennisgevingen, ten minste ook in 't Fransch moest gedrukt worden, meer dan hem lief was met Fransche woorden had kennis gemaakt. Waarover het handelde, kon de baas echter niet uitmaken, en dat juist prikkelde zijn nieuwsgierigheid. Wie weet welk een mooi boek het was! Ongemerkt sloeg hij de bladen om. Er was nog geen enkel uitgescheurd en op het laatste blad stond: *Fin*, dat beteekent „Einde,” zooals de baas nog wel wist.

„Ge moet me dat boek geven,” sprak hij tot den winkelier. „'t Is nog heel en misschien is 't jammer zoo'n boek te verscheuren.”

„Och, dat gebeurt wel meer,” was 't antwoord. „Maar als gij er op gesteld zijt, het te hebben”

„Dat juist niet,” hernam de smid, bevreesd dat men wel eens wat veel er voor vragen kon; 't kwam zoo bij mij op.”

„'t Is anders te krijgen,” sprak de verkooper, die ook op zijn voordeel bedacht was; „veel betaalt ge er in elk geval niet voor: het gaat bij 't pond.”

„Nu, goed dan.”

De winkelier legde het boek op een schaal en woog het af. De zwaarte viel den smid tegen, want ten slotte kwam het boek nog op vijf stuivers. Hij betaalde die, en ging met zijn koopje onder den arm en de kaas in den zak weg, terwijl de komenijsman niet nalaten kon te glimlachen, dat hij den zuinigen smid toch eigenlijk

had beet gehad. Want gij moet weten, dat zulk papier altijd verkocht werd, zoo, dat de band, en die woog nog al iets, zoowat van de zwaarte werd afgerekend, wjl het omslag voor scheurpapier niet was te gebruiken. De smid echter had natuurlijk alles betaald, voor scheurpapier misschien tweemaal te veel. Gelukkig wist hij het niet, en merkte ook niet hoe menigeen hem verwonderd na-keek, terwijl hij daar voortstapte met zijn dik boek onder den arm, het pijpje in den mond, en den trouwen Fik achter hem.

Wat had de baas met het boek dan voor? vraagt gij misschien.

Zooals ik u zei, was toen de Fransche tijd nog niet zoo heel lang achter den rug. Nu hadden verscheiden Fransche gezinnen, toen zij overhaast ons land verlieten, vele dingen die zij bezaten, voor een appel en een ei moeten verkoopen. Dat had de baas ten minste meer dan eens gehoord. Of nu alles waar was wat men er hem van verteld had, weet ik niet, maar wel dat onze smid, toen hij het boek zag, ineens aan al die verhalen dacht. Zoo ging hij dan met een hart vol verwachting huiswaarts, brandend van verlangen om te weten te komen, of hij aan zijn koop een voordeeltje zou hebben. Want hoe goed en ruim hij 't ook kon stellen, zijn hart hing toch al te zeer aan 't geld, om het niet te zoeken waar dat mogelijk was. Daarbij had hij niets om handen en zoo'n zaakje was wel aardig.

Zoodra baas Klaas thuis kwam, begon hij, na 't zich gemakkelijk gemaakt te hebben, zijn koopje eens goed te bekijken en te doorsnuffelen. Doch weldra bleek het hem, dat zijn moeite vergeefsch was en dat geduld, al is 't nog zulk een schoone zaak, toch niet altijd helpt „om zijn oogwit uit te voeren.” Want schoon hij een

paar uur op de letters tuurde, ten slotte moest hij 't opgeven.

„In vredesnaam,” dacht hij, „dan verkoop ik 't maar aan een oude-boekenjood. Allicht krijg ik er meer voor dan 't als scheurpapier waard is. Maar 't is waar ook, hoe licht wordt men door zulk volk gefopt. Ik dien toch te weten wat ik verkoop. Hoe leg ik dat aan?”

Met die vraag hield onze man zich lang bezig. 't Was reeds vier uur in den middag, de tijd waarop hij anders in de „ordinaris,” d. i. de gaarkeuken, eten ging, en nog zat hij met de zaak verlegen.

Doch plotseling kreeg zijn gelaat een heel andere uitdrukking, al was hem een licht opgegaan.

„Dat doe ik!” riep hij uit, „en dadelijk ook, dan ben ik er achter!”

En meteen, zonder om zijn eten te denken, greep de baas zijn hoed en zijn boek en stapte haastig de straat op. Fik mocht niet mee.

Op een voordeeltje had de baas gehoopt, hij zou het hebben; doch geheel anders dan hij dacht.

III.

WAT HET OPBRACHT.

oor een vrij armoedig huis, twee verdiepingen hoog, hield baas Klaas stil en beklom de houten buitentrap. De straatdeur die naar de bovenkamers leidde, stond open. De bezoeker ging dus verder, en strompelde de donkere trap op.

Al rondtastend voelde hij een deur; hij klopte aan. Een oogenblik later werd opengedaan door een man van een jaar of veertig, die er bleek en alles behalve sterk uitzag. Dat was meester Mansen, die, zooals ik vertelde, les gaf in allerlei kunsten en wetenschappen aan honderden personen, en toch arm was als de mieren of liever nog armer. Want, gelijk we weten, liep hij zelfs groot gevaar zijn gehuurd huis te moeten missen.

„Gij zult u wel verwonderen nog op den laten middag bezoek van mij te ontvangen,” zoo begon de baas, terwijl hij meteen bedacht, hoe barsch hij nog zoo kort geleden de vrouw van den meester had behandeld: „is uw vrouw thuis?”

„Ze doet een paar hoodschappen,” was 't antwoord. Dat was onzen smid niet ongelegen, nu hij een gunst

had te vragen. Hij kwam er dus maar dadelijk mee voor den dag.

„Hebt ge een oogenblik tijd, meester?” vroeg hij.

„Zoo meteen wel,” was 't antwoord. „Ik zou graag nog dit vel afschrijven voor ons schoolbestuur. Dan kan het van avond nog weg, en — weet gij — 't wordt dadelijk betaald en wij zitten erg verlegen.”

Dat wist de smid maar al te goed, en hij werd er opnieuw aan herinnerd toen de vrouw thuis kwam, en groote oogen opzette, nu zij mijnheer Visscher daar zag zitten.

„Best; ik kan wel even wachten,” sprak hij.

„Dan ben ik zoo tot uw dienst,” hernam de meester, die weer ijverig aan 't schrijven ging. Weldra was hij met zijn werk gereed, en vroeg nu wat de baas wilde.

„Zie eens,” sprak deze, „zijn boek op tafel leggende,” weet gij ook wat dit is? Ik heb er al op zitten studeeren, maar kan er niet wijs uit worden.”

De schoolmeester nam het boek en las wat op het titelblad stond.

„Dat is een boek met Fransche preëken, denklijk van een predikant uit den tijd toen de Protestanten in Frankrijk nog zoo vervolgd werden. Wie weet hoe mooi ze zijn.”

„Zou 't nog wat waard wezen?” vroeg baas Klaas, die misschien nog nooit van Fransche Protestanten had gehoord.

„Waard? Als ge geld bedoelt dan misschien niet veel meer dan tien stuivers; maar de wezenlijke waarde, dat wil zeggen door wat er in staat, is misschien niet te berekenen.”

De baas zag den meester wat achterdochtig aan, als vroeg hij zich zelf af: „Zou 't ook een duur boek wezen,

dat hij voor een prikje van mij wil zien te krijgen?"

"Ik zou er wel iets van willen hooren," zoo sprak hij; „is 't u ook te veel moeite me er een stukje uit voor te lezen?"

„Volstrekt niet," was 't antwoord, „wat zal ik lezen?"

„Och dat komt er niet op aan." Zie, hier ligt een papiertje. „Lees maar het blad waar het bij ligt."

„'t Zal wel wat stooterig gaan," sprak de meester terwijl hij het blad eens inzag, „ik moet het zoo voor de vuist vertalen. Gij moet maar een beetje geduld hebben.

„Nu goed."

„Wel terecht," zoo begon de schoolmeester te lezen, zegt de Schrift: Zie toe, en wacht u van de gierigheid. Want het is niet in den overvloed gelegen, dat iemand leeft van zijn goederen. Als God den mensch veel heeft gegeven van de goederen dezer aarde, dan zal Hij ook veel van hem eischen en zeggen: Ik heb u rentmeester gemaakt; wat hebt gij met Mijn goed gedaan? Daarom reeds moeten zij die rijk zijn wel bedenken, dat hun roeping is hier geen schatten te vergaderen, maar zich die te bereiden in de hemelen. Bovendien, is dat een voorrecht. Want al zegenende worden zij zelf gezegend."

Baas Klaas keek niet vriendelijk.

„Wie den arme geeft leent den Heere." O, indien nu al de rijken onder ons dat waarlijk geloofden, hoe zouden zij zich haasten hun geld zoo op woeker op te zetten, en er winst mee te doen voor de eeuwigheid. „We hebben niets medegebracht in de wereld, het is openbaar dat we ook niets zullen daaruit dragen," spreekt de apostel. Waarom toch zal dan hij, die overvloed heeft, karig zijn, en zijn broeder en zuster zien gebrek lijden, zonder hem te helpen? Hij schaadt door

mildheid zich zelf toch niet, en hoevelen worden er door gebaat.

„We mochten waarlijk wel vragen of hij die geeft van zijn overvloed, wezenlijk geeft, dat wil zeggen voelt dat hij nu iets mist, dat hij armer is geworden. De Heere Jezus zag de rijken hun gaven in de schatkist werpen, en ook zag Hij een weduwe die dit deed. De eersten gaven veel; zij maar haar penninkske. En wat zegt de Heer? Dat zij toch veel meer had gegeven dan die anderen: *want zij offerde wat op.*”

„Hoe dwaas is het zich te verlaten op geld en goed, zich schatten te vergaderen op aarde waar hen de mot en de roest verderven, en waar de dieven doorgraven en stelen. Want vooreerst, wie zegt ons hoe lang we er genot van zullen hebben? De rijke dwaas sprak tot zichzelf: gij hebt goederen opgelegd voor vele jaren: eet, drink en wees vroolijk. Doch in denzelfden nacht eischte God zijn ziel van hem en voor wien was alles wat hij had? Wie rijk is denke ook aan wat de Heere ons zegt: werk zoolang het dag is: de nacht komt waarin niemand werken kan. Zoolang hij het goed bezit deele hij mildelijk uit aan elk die het behoeft; en de Heere zal zijn woord vervullen, dat de barmhartigen zalig zijn want hun zal barmhartigheid geschieden. Niet uit de werken maar als een loon der genade. Want wat zij geven is gekregen goed, en zij zeggen met den man Gods: „Wij geven het U uit uwe hand, o Heer,” als zij met hun gaven komen in Zijn huis.”

Toen de meester zoover gekomen was, hield hij op.

„Ik heb nu ruim een bladzijde gelezen; zal ik nog voortgaan?” vroeg hij.

„Ik dank u,” sprak baas Klaas, „ik weet nu wel wat voor een boek het is. Wat ben ik schuldig?”

„Schuldig mijnheer? Waarvoor?”

„Wel, voor uw moeite.”

„Nu, dat beteekent niet veel,” sprak de schoolmeester glimlachend; „ik heb zelf evenveel goeds gehoord als gij.”

„Wilt ge mij dan nog een genoegen doen?”

„Zeker.”

„Welnu, ik wou graag wat meer weten van hetgeen in dat boek staat. En als ik 't zoo hoor voorlezen, ver-geet ik er weer de helft van. Gij moest die heele preek eens voor mij op schrift vertalen. Natuurlijk kost u dat tijd en moeite. Maar hier,” en de baas tastte in zijn zak, „zijn vast zes gulden vooruit. Begin nu maar. Als 't af is krijg ik het wel, en kan 't dan op mijn gemak thuis lezen. 't Heeft geen haast.”

Meteen legde de bezoeker het geld op de tafel, greep zijn hoed, groette den meester en was vertrokken eer de laatste in zijn verbazing een woord kon uitbrengen.

Een poos stond de goede schoolmeester sprakeloos nu eens de zes gulden dan weer 't boek aan te staren. Eindelijk kon hij zich niet meer inhouden en riep:

„Vrouw, kom eens gauw hier!”

Verschrikt kwam juffrouw Mansen aanloopen. Maar wat zette de goede vrouw groote oogen op, toen zij de zes guldens daar op tafel zag liggen! Den geheelen dag had zij, zoowel als haar man, zich het hoofd gekweld en overal geloopen om het geld, dat de huisheer eischte, zouden zij niet uit hun woning gezet worden. Nu was het er, ineens, onverwacht, en langs een weg, waar zij wel allermint aan gedacht had. 't Kwam van baas Klaas, dien de heele buurt kende als „op den penning,” om niet te zeggen gierig.

Intusschen was de baas zijns weegs gegaan om na al de gebeurtenissen van den dag, zich te sterken met

een goeden maaltijd, waarnaar hij verlangde. Die smaakte hem dan ook uitnemend. Ook voelde hij zich des avonds, toen hij ter rust ging, bijzonder opgeruimd en welgemoed. Dat nu was zeker heel vreemd in iemand, die een uur of wat geleden zes gulden was kwijt geraakt, en die anders een cent nog eens omkeerde, eer hij hem uitgaf. Of zou hij misschien, lieve vrienden, die dit leest, ook iets voor zijn geld terug hebben ontvangen?

Zeker niet minder verheugd legden de meester en zijn vrouw zich te slapen, vol dank aan den Heere God, die hen zoo uit den nood gered had. Zij brachten een genoeglijken Zondag door. Met den Maandag verscheen ook de huisheer, die een tevreden gezicht zette, toen hij zijn geld zag en zei: „dat het toch maar een zegen was, als men met knappe menschen te doen had.”

Een paar weken later kwam de meester bij mijnheer Visscher, om hem de vertaling te brengen van de geheele preek. Weer vroeg de baas hoeveel hij schuldig was, doch ditmaal wilde de meester volstrekt geen geld aannemen en ging heen.

De smid zette zich nu op zijn gemak neder, veegde zijn bril eens goed af — want hij werd al oud en las niet makkelijk geschreven schrift, — en ging toen aan 't lezen. Het was een leerrede over de woorden onzes Heeren: „Werkt niet om de spijze die vergaat, maar om de spijze, die blijft tot in het eeuwige leven.” De oude man had misschien in geen veertig jaren zoo iets onder de oogen gehad of gehoord. Want al was hij nu en dan eens naar de kerk gegaan, dan had hij daar meestal geslapen, daar hij doodmoe was van al het werken om de spijze die vergaat.

Wat hij nu las ontroerde hem nog meer dan 't geen hij eerst had gehoord. Voor 't eerst in zijn leven begon hij

te begrijpen dat er nog wat beters is, dan rust op den ouden dag, namelijk rust voor de eeuwigheid. Dat werkte al aanstonds zooveel uit, dat hij, in alle stilte en zonder dat het iemand wist, den schoolmeester nog eens tien gulden zond en aan zijn vrouw drie gulden in de week meer beloofde, als ze ook voor hem wilde koken. De juffrouw had daar niets tegen en de baas vond het ten slotte ook aangener, schoon 't hem veel duurder uitkwam. En als eenig lezer dat alles nu niet recht vat, dan kan hij de verklaring vinden in het woord van onzen Heer: Het is zaliger te geven dan te ontvangen.

Als iemand eens een jaar later door de buurt was gegaan en gevraagd had wie mijnheer Visscher was, dan zou hij uit het antwoord dat men hem gaf, misschien reeds bemerkt hebben, hoe „baas Klaas” niet de oude en dezelfde was gebleven.

Daartoe had de Heere God het boek willen gebruiken, dat de baas om een „voordeeltje” had gekocht en hem nu tot wezenlijk, eeuwig voordeel was geworden. Toen hij de eene leerrede gelezen en nog eens gelezen had, wenschte hij ook kennis te maken met de andere. Dat was goed, zoowel voor hem als voor Mansen, die natuurlijk telkens weer aan het vertalen moest, waarop dan het betalen volgde. 't Laatste, dat is duidelijk, deed de baas, en het werd hem langzamerhand een vreugd, dat te mogen doen. Want de Heere God was nu begonnen met den zondigen geest van hebzucht en zelfzucht uit den ouden man te drijven en daarmede begon tevens in hem dat goede werk, 't welk de Bijbel de bekeering noemt en heel het leven doorgaat.

De schoolmeester verblijdde zich hartelijk toen hij zag, hoe de baas op nog wat anders dan beesten en geld en eigen huisjes begon te letten. Dikwijls ontstond

er tusschen die twee een gesprek, en de onderwijzer kreeg weldra in den smid zijn oudsten en misschien ook wel oplettendsten leerling, dien hij onderwees in de hemelsche dingen. Dat deed hij echter zoo, dat hij minder zelf sprak dan wel het Woord des Heeren spreken liet, waaruit hij den smid voorlas. In het huis van dien laatsten stond nu ook de groote Statenbijbel niet langer met zijn blinkende sloten enkel te pronk, maar elken morgen en dikwijls des middags ook werd het boek gebruikt. En schoon juffrouw Mansen, die graag alles heel netjes hield, daardoor wel iets meer te poetsen kreeg, verblijdde zij zich toch.

In 't eind werden de schoolmeester en de baas innige en trouwe vrienden, zooals alleen diegenen zijn kunnen, welke te zamen den Heere hebben leeren liefhebben en om niet gerechtvaardigd zijn, door zijn genade, welke is in Christus Jezus. De lieden in de buurt begrepen niets van de verandering in den ouden man, die nu niet langer leefde enkel voor Fik en de kat en de vogels, maar ook toonde de menschen om hem heen lief te hebben, gelijk de Heere God in zijn hart had gewerkt. Doch de smid wist wel wat er met hem geschied was. De engelen in den hemel ook. En zeker hebben zij er over gejuicht, dat een zondaar was bekeerd.
